

Tannhelse sekretæren

Advokatfullmektig, Katrine Andresen Roald

– Du har rettigheter som midlertidig ansatt

Utgifter til tannbehandling

– Støtteordninger for pasientene

Tannhelsesekretærer har viktig kunnskap

– Du kan bli lærer på videregående skole

Spa-pakke

Med naturlige produkter basert på oliven!

Gavesett Spa

Inneholder: Face wash, Peeling gel, Hand cream, Foot cream, Body wash, Body lotion og Multi use cream. Leveres i gavepose eller gaveeske. Kr 300,- (verdi kr 1.000,-).

Opalescence® tannkrem

Gavesett 1

Inneholder: 2 små tannkrem og 1 lipbalm, kr 100,-

Gavesett 2

Inneholder: 2 store tannkrem og 1 lipbalm, kr 200,-

**Sees på
Nordental!**

Oliven- håndkrem

En behagelig og skånsom håndkrem.

Oliven-håndkrem
+ Lipbalm, Kr 100,-

Jeg elsker kremen!
Den virker veldig drøy
og lukter godt!
Hilsen fornøyd kunde!

**Blek dine tenner trygt og sikkert
med Opalescence**

Inneholder 4 x 1,2 ml Opalescence 10 %
til eget forbruk, Opalescence tannkrem,
tannbørste, tannstikkere og NOD Lipbalm.
Kr 200,- (verdi kr 600,-).

Norsk Orthoform ETABL. 1930
www.norskorthoform.no Depot as

Innhold

Pasientens rettigheter

Side 8

Du kan bli lærer på videregående

Side 12

Rettigheter som midlertidig ansatt

Side 22

Annet innhold:

Leder	5	Foreningsarbeid i praksis	16
Smånytt	6	Kunnskapsfokus	18
Pasientens rettigheter	8	Oppfølging av sykemeldte	21
Lærer på videregående skole	12	Rettigheter som vikar eller midlertidig ansatt	22
Livsviktig rydding	14		

Medlemsblad for Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF),

Stiftet 23.01.2007.
Tilsluttet Parat (YS).

Utgis av:

Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF)/Parat.
Parat, Pb 9029, Grønland
0133 OSLO

www.parat.com
www.thsf.no

Besøksadresse:

Brugata 19, Grønland, Oslo
Telefon: 21 01 36 00
Telefaks: 21 01 38 00

Leder av Tannhelsesekretærenes Forbund:

Gerd Bang-Johansen
Telefon: 21 01 37 70
Mobil: 984 88 100
gerd.bang.johansen@parat.com

Ansvarlig redaktør:

Gerd Bang-Johansen

Redaksjon:

Media Solution AS,
Postboks 9393, Grønland,
0134 Oslo.

Forsidefoto:
Trygve Bergsland
Bildet er manipulert

Redaktør:

Trygve Bergsland
Telefon: 905 85 639
trygve@media-solution.no

Annonser:

Tlf. 905 85 639
salg@media-solution.no

Layout:

Signus
Telefon: 470 28 038
grethe@signus.no

Trykk:

BK Grafisk AS
Telefon: 33 48 59 00

ThsF
Tannhelsesekretærenes Forbund

ISSN:1504-5714

Abonnement:

Media Solution AS,
Tlf. 905 85 639,
abo@media-solution.no

Har du Kundeavtale med NDD er du i de beste hender

grontgress.no Foto: iStock

Som avtalekunde hos NDD er du sikret en ansvarfull leverandør med engasjerte medarbeidere som introduserer deg for nyskapende produkter og løsninger.

- utvidet garanti på utstyr
- gratis prosjektering ved kjøp av utstyr
- bonus på reparasjon av roterende instrumenter
- utlånsutstyr når ditt eget er til reparasjon, prioritet og rabatt til avtalekunder
- prioritet og rabatt på kurs i NDDs regi
- enkel økonomi – én faktura pr måned
- gunstige rabatter på forbruksvarer
- månedlige supertilbud

NDD – en del av Plandent

Ansvarlig bidrag til konstruktivt samarbeid

ThsF gjennomførte i månedsskiftet august–september en landsdekkende konferanse for hovedtillitsvalgte i stat og kommune. Det faglige temaet for konferansen var arbeidet med inkluderende arbeidsliv (IA). Rådgiver i Parat, Elin Leksander, ga oss en svært god innføring i de utfordringer som intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv gir oss. Hun fokuserte spesielt på konsekvensene av lovendringene om tidligere oppfølging av sykemeldte som trådte i kraft 1. juli i år. Jeg vil bruke denne lederen til å sette fokus på det jeg mener er de viktigste elementene i et helhetlig arbeid med IA.

De generelle hovedmålene for IA er:

- Forebygge og redusere sykefraværet
- Styrke jobbnærværet
- Bedre arbeidsmiljøet
- Hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet

Konkrete delmål er:

- 20 prosent reduksjon i sykefraværet. På landsbasis er målet at ledigheten ikke skal overstige 5,6 prosent.
- Økt sysselsetting for medarbeidere med redusert arbeidsevne.
- Forlenget yrkesaktivitet etter fylte 50 år.

Fokus på tidligere oppfølging av sykemeldte er viktig, men det må ikke ta fokus fra, eller gå på bekostning av, det generelle arbeidet med kvaliteten på det psykososiale arbeidsmiljøet. Det er viktig for alle aktører i arbeidslivet å erkjenne at aktivt arbeid for å bedre arbeidsmiljøet er det viktigste i det lange løp. Det er mange faktorer som påvirker arbeidsmiljøet. Jeg vil peke på følgende:

• Kvaliteten på lederutøvelsen

Ledernes bevissthet på den effekt deres ledelse har på arbeidsmiljøet kan ikke overdrives. Et viktig element i den forbindelse er sammenhengen mellom lederskap og medarbeiderskap. Kravene til en god leder og kravene til gode medarbeidere har svært mye til felles.

• Fokus på riktig anvendelse av den enkeltes kompetanse

Evnen til å se, anerkjenne og bruke mest mulig av de ansattes faglige og personlige kompetanse er avgjørende for trivselen til hver enkelt. I denne sammenheng er det også viktig å se på hvordan teamkvalitet og samarbeid kan videreutvikles på alle nivåer i en organisasjon.

• Evne til forebygging av konflikter og negativt stress

Det vil alltid være grunn for dette i ethvert arbeidsmiljø. Et aktivt arbeid for å håndtere dette på lavest mulig nivå, som inkluderer både ledere, tillitsvalgte og ansatte, er svært viktig.

Både når det gjelder det forebyggende arbeidet og oppfølgingsarbeidet mot sykemeldte er det viktig for alle å kjenne til hvilket ansvar, roller og oppgaver som er tillagt de ulike aktørgrupper. Skal dette virke, må alle ta ansvar og bidra til et konstruktivt og positivt samarbeid. Ingen er tjent med at vi ensidig peker på hva andre kunne og burde gjøre.

I forbindelse med lovendringen 1. juli om tidligere oppfølging av sykemeldte, er det laget en folder som på en enkel og oversiktlig måte beskriver ansvars- og oppgavedeling i dette arbeidet. Folderen er gjengitt i dette nummer av Tannhelsesekretæren. Du kan også få den ved henvendelse til Parat.

Jeg tror det blir viktig i det fremtidige IA-arbeidet at vi får en tydelig ansvars- og oppgavefordeling mellom aktørene for å skape gode arbeidsmiljøer.

Det overordnede målet må være å skape så gode arbeidsmiljøer at sykefraværet reduseres – samtidig skal de som blir syke få god og profesjonell oppfølging.

Lykke til med miljøarbeidet og ha en fin høst – uansett vær!

Vennlig hilsen

Gerd Bang-Johansen
Leder

Møt ThsF på årets Nordental-messe
13.–15. oktober i Bergen!

Smittevern er viktig

Preben Aavitsland i Folkehelseinstituttet advarer i en artikkel i Aftenposten om smittsomme sykdommer og beskriver blant annet eldrebølgen, der vi får mange titusener flere eldre over 70 år. Mange av dem vil ha dårligere immunforsvar og dermed være mer utsatt for smittsomme sykdommer, særlig influensa og lungebetennelser, som kan få alvorlige følger hos personer med svak helse i utgangspunktet. Sykehjemsbeboere som får en infeksjon, har mange ganger økt risiko for å dø i løpet av den kommende måneden.

Han skriver også at det blir flere som må leve med svekket immunforsvar på grunn av diabetes, kreft, nyresvikt, hjertesvikt, stoffmisbruk og HIV-infeksjon, eller som får langvarig behandling med immunsvekkende legemidler.

Tannbehandling og livskvalitet

Kijakazi Obed Mashoto tar en doktorgrad ved Universitetet i Bergen med avhandlingen: «Dental caries, oral health-related quality of life and Atraumatic restorative treatment».

Avhandlingen til Mashoto påviser en betydelig forekomst av sosiale forskjeller i livskvalitet knyttet til tannsykdom blant skoleungdom i Sør-Tanzania. Studien viser at organisert tannhelsetjeneste kan ha stor betydning for å bedre tannhelse og livskvalitet blant ungdom.

Kilde: UiB

Problemer med plastfyllinger

Mange har skiftet ut sine gamle amalgamfyllinger med plomber i plast og Jan Tore Samuelsen har nettopp avlagt en doktoravhandling der han har forsket på om noen av de nye plastmaterialene i fyllinger kan være skadelig.

Han har undersøkt giftigheten i utvalgte plastforbindelser (metakrylatmonomerer) som finnes i såkalte polymerbaserte tannrestaureringsmaterialer («hvite plomber»). Avhandlingen viser at metakrylatmonomerer er reaktive stoffer som kan skade celler direkte. Dette kan svekke cellenes forsvar mot reaktive oksygenforbindelser og føre til økning i oksidative skader på cellene.

Kilde: fhi.no

Bedre tilgang på tannleger

Fylkestannlegen i Møre og Romsdal har tilsatt ti nye tannleger i sommer. Fylkestannlege Anthony Normann Valen sier til smp.no at de nå merker at Tromsø utdanner flere tannleger enn tidligere.

I løpet av sommeren har fylkestannlegen tilsatt to tannleger i Hareid, to i Sykkylven, to i Herøy, og en i Ørsta, Volda og Ålesund. Tidligere har flere av klinikkene stått uten fast tilsatt tannlege i flere år.

Røyking gir hull i tennene

Det er kjent at røyking øker risikoen for kreft i munnhulen og tannløsnings sykdommen periodontitt. Nå har en ny italiensk studie, publisert i tidsskriftet Caries Research, vist at røyking også gir flere hull i tennene. Forskerne tror røyking kan endre bakteriefloraen i munnen og påvirke ansamlingen av plakk. De regner også det som sannsynlig at utdanningsnivå har noe å si for tannhelsen, storrykerne har i snitt lavere utdanning enn ikke-rykere.

Teorien om at storrykere kunne ha en dårligere innstilling til tannhygiene enn ikke-rykere, viste seg ikke å være tilfelle i denne studien. Ifølge studien har røykerne en endret spyttkvalitet og endret pH i spyttet i munnen. Forskerne påpeker imidlertid at det er gjort studier på dette tidligere som ikke har påvist noen forskjell. Forskerne konkluderer med at det er en sammenheng mellom røyking og hull i tennene, men at det trengs flere studier for å avklare hva årsakene til dette faktisk er.

Kilde: NRK

Norge og Europa

For første gang er tannhelse en del av en europeisk helseundersøkelse.

Et samarbeid mellom universitetet i Bergen (UiB) og The European Health Examination Survey (EHES)

skal det gjennomføres en helseundersøkelse parallelt med tretti andre europeiske land.

Professor ved UiB, Anne Nordrehaug Åstrøm, forteller at i motsetning til hva som er tilfelle når det gjelder barn og ungdom, har vi lite kunnskap om hvordan det står til med tannhelsen til den voksne befolkningen i Norge.

– Det kan virke rart, men tannhelse har ikke blitt prioritert, forteller hun. Mens barn og unge bruker den offentlige tannhelsetjenesten, går voksne stort sett til private tannleger som ikke rapporterer til sentrale myndigheter hvordan det står til i norske munnhuler.

Kunnskapen fra den europeiske helseundersøkelsen vil også gi oppdatert kunnskap om vekt, blodtrykk, kolesterol, fysisk aktivitet og forekomst av diabetes i den voksne befolkningen.

Kilde: UiB

Tannpuss i barnehagen

Bare fire prosent av barnehagene i landet velger å pusse tennene til barna. Anne Rønneberg som er ekspert på barnetannpleie liker ikke at barnehagene dropper tannpussen og understreker hvor viktig det er å pusse tennene to ganger hver dag med tannkrem og fluor.

Fagleder i Kommunenes sentralforbund (KS), Bjarne Haslund, mener tannpuss er foreldrenes ansvar og er uenig i at barnehagene skal bruke tid på dette. Arild M. Olsen i Private Barnehagers Landsforbund mener derimot at rådet fra eksperten er fornuftig og oppfordrer sine medlemmer om å pusse tennene til barna.

Kilde: NRK

Flere tannhelsesekretærer

Antall årsverk utført av tannhelsesekretærer i Norge økte med 83 fra 2009 til 2010, og utgjør nå 3854 årsverk samlet innen offentlig og privat tannhelsetjeneste.

Med dette er tannhelsesekretærene den klart største yrkesgruppen innen tannhelsetjenesten. De er tett fulgt av tannleger uten spesialisitet som utgjør 3702 årsverk og tannpleierne som samlet utgjør 773 årsverk. Antallet tannlegespesialister ligger stabilt på omtrent 380 årsverk.

Kilde: SSB

2,7 milliarder til offentlig tannhelsetjeneste

Fylkeskommunene brukte 5,6 prosent mer på tannhelsetjenester i 2010. Dette er rundt 146 millioner kroner mer enn året før. Samlet per innbygger i landet blir dette 559 kroner på hver av oss.

Finnmark brukte flest tannhelsekroner per innbygger med 1298 kroner, mens Akershus brukte minst med sine 312 kroner.

Kilde: SSB

De første tennene

Tenner som bryter ut av gummene, kan forårsake gråt hos de minste. Det første tegnet til tannfrembrudd kan være økt sikling. Sikling kan oppstå så mye som to måneder før tannen bryter gjennom. Et barn som gråter mer enn normalt kan også være et tegn på tannfrembrudd.

I de aller fleste tilfeller er tiltak som kjølige biteleker og lett trykk mot gommene tilstrekkelig for å roe barnet. Behandling med medisiner eller salver påført gommene bør man helst unngå.

Kilde: nhi.no

Møt ThsF på årets Nordental-messe
13.–15. oktober i Bergen!

Pasientens rettigheter

De som oppsøker tannlege har ulike spørsmål og behov i forhold til bakgrunn, økonomi og offentlige støtteordninger. Enkelte pasientgrupper har også spesielle rettigheter, eller det kan være forsikrings spørsmål der du som tannhelsesekretær kan bistå.

Av: Trygve Bergsland

Pasientens rettigheter i forhold til økonomisk dekning av tannbehandling kan være vanskelig å få en komplett oversikt over. I læreboken til Anne-Gro Årmo, Hanne Ernstsens og Elin Wilhelmsen, «Kommunikasjon og samhandling», er de ulike økonomiske støtte- og erstatningsforholdene omtalt. Lovbestemte rettigheter er også beskrevet i lov om pasientrettigheter, en lov som forvaltes av Helse- og omsorgsdepartementet.

Folketrygden

I rundskriv I-3/2010 fra Helse- og omsorgsdepartementet, «Folketrygdens stønad til dekning av utgifter til tannbehandling for 2011» er folketrygdloven beskrevet. Loven omhandler stønad ved helsetjenester, som også gjelder tannbehandling. Utgangspunktet er at den voksne del av befolkningen selv skal betale for behandling hos tannlege. Hensikten med folketrygdlovens regler om tannbehandling er å gi hel eller delvis støtte til grupper i befolkningen med særlige tannbehandlingsbehov. Trygderefusjon er begrenset til undersøkelse og behandling av sykdommer og skade.

Det er viktig å merke seg at folketrygdens stønad er begrenset til takster fastsatt av departementet i et eget takstdokument. Utgifter utover departementets fastsatte takster dekkes ikke. Dersom tannlegens priser er høyere enn de fastsatte takstene, må brukeren selv betale det overskytende.

Generelt gis det stønad til følgende:

1. Sjelden medisinsk tilstand
2. Leppe-kjeve-ganespalte
3. Svulster i munnhulen, tilgrensende vev eller i hoderegionen for øvrig
4. Infeksjonsforebyggende behandling ved særlige medisinske tilstander
5. Sykdommer og anomalier i munn og kjeve
6. Periodontitt
7. Tannutviklingsforstyrrelser
8. Bittanomalier
9. Patologisk tap av tannsubstans ved attrisjon/erosjon
10. Hyposalivasjon
11. Allergiske reaksjoner mot tannrestaureringsmaterialer
12. Tannskade ved godkjent yrkesskade
13. Tannskade ved ulykke, som ikke er yrkesskade
14. Manglende evne til egenomsorg ved varig sykdom eller ved varig nedsatt funksjonsevne

Det gis som hovedregel ikke stønad til forebyggende behandling, tannrensing og kariesbehandling. Merk deg at fristen Helse- og omsorgsdepartementet har satt for å fremsette krav om godtgjørelse regnes seks måneder fra det tidspunkt den enkelte undersøkelse eller behandling ble foretatt, eller avsluttet.

Ulykke og yrkesskade

Tannskader ved godkjent yrkesskade, under punkt 12 over, presiserer at stønadsberettiget behandling kun skal

gjenopprette tilstanden før ulykken fant sted, noe som også gjelder «tannskade ved ulykke, som ikke er yrkesskade» under punkt 13. Tidligere skader og defekter som ikke har sammenheng med yrkesskaden er ikke stønadsberettiget og tannlegen må kunne dokumentere at yrkesskaden er godkjent av NAV. Merk deg også at det i utgangspunktet kun gis stønad når behandlingen er påbegynt innen ett år etter at ulykken fant sted.

Sosialhjelp

Lov om sosiale tjenester forvaltes av NAV. Dersom pasienten oppfyller vilkårene i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen, og ikke har andre muligheter til å forsørge seg, har man krav på økonomisk sosialhjelp.

Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen gjelder for alle personer som oppholder seg lovlig i landet. Statsborgere i andre nordiske land er likestilt med landets borgere når de har lovlig, midlertidig opphold eller lovlig bopel i landet. Rett til hjelp for turister fra andre land er begrenset. De skal i utgangspunktet henvende seg til sitt lands ambassade. Nyankomne flyktninger vil kunne komme inn under en særegen introduksjonsordning. De som oppholder seg i utlandet har i utgangspunktet ikke rett til økonomisk stønad.

Alle har rett til å levere søknad for å få sin sak vurdert, og godkjenning fra NAV skal foreligge før behandling kan starte, med unntak av akutte tilfeller. All nødvendig informasjon finner du på www.nav.no.

Erstatning til voldsofre

Voldsoffererstatning kan søkes av alle som har blitt skadet ved en straffbar handling, og utgifter til behandling av tannskader vil

**Har jeg
noen
rettigheter?**

bli dekket. En straffbar handling beskrives som at pasienten har blitt overfalt, slått ned, voldtatt eller på annen måte er blitt utsatt for en straffbar handling som krenker livet, helsen eller friheten. Søknad skal sendes kontoret for voldsoffererstatning som ligger i Vardø. Skjema for søknad om erstatning ligger på www.voldsoffererstatning.no. Personer som blir skadet i utlandet kan i enkelte tilfeller få erstatning, men hovedregelen er at de må søke erstatning i det landet skaden oppsto. Kontoret for voldsoffererstatning kan gi bistand i forbindelse med søknad om erstatning til utenlandske myndigheter.

Merk deg at erstatningsordningen for volds ofre ikke kommer i tillegg til forsikring eller andre offentlige velferdsordninger, men kan i slike tilfeller dekke eventuell egenandel. For øvrig gjelder de samme reglene som ved yrkesskade og ulykke, der behandling kun skal gjenopprette tilstanden før volden fant sted.

Elever og studenter

Skolelever og studenter er obligatorisk yrkesskadedekket etter folketrygdløven paragraf 13-10. Elever i skolefritidsordning (SFO) i skolens regi er også dekket. Barn i barnehager omfattes ikke av bestemmelsen.

Elever og studenter utgjør en stor del av de som blir yrkesskadet, men ifølge Arbeidsdepartementet er det som regel tale om bagatellmessige skader og oftest tannskader. Loven har som formål å dekke erstatningsbetingede skader, i tillegg til å verne skolen og lærerne mot å komme i erstatningsansvar. Det er skolens ledelse som har ansvar for å skrive skademelding til arbeids- og velferdsetaten. Yrkesskadedekningen gjelder også under transport, skoleturer, idrettsdager, deltagelse i skolefritidsordning og annet som skjer i skolens regi.

Støtteordninger

Følgende elever og studenter er yrkesskadedekket:

- Elever ved offentlige skoler eller kurs
- Elever ved private skoler med eksamensrett eller med statlig driftsbidrag
- Studenter ved universiteter eller offentlige høyskoler

Det er et vilkår for yrkesskadedekning at skolen, eller kurset, har alminnelig undervisning eller høyere utdanning som formål.

Innenfor EØS

Under utenlandsstudiene har studenter rett til dekning av helsetjenester gjennom NAV utland. Innenfor EØS-området dekkes alle punkter som er beskrevet i folketrygdloven. Innenfor EØS-området vil man også få refusjon av utgifter til nødvendig forebygging og behandling, forutsatt at man tilhører

en av de lovpålagte prioriterte gruppene i tannhelsetjenesteloven.

Utenfor EØS

Helsetjenester som i Norge dekkes av annet lovverk enn folketrygdloven, gjelder ikke for opphold utenfor EØS-området. Dette gjelder blant annet kommunehelsetjenesteloven og tannhelsetjenesteloven (som for eksempel vanlig tannbehandling for barn).

Når studentene søker om lån og stipend i Lånekassen for utenlandsoppholdet, blir de automatisk rapportert til NAV utland. Dersom studentene ikke søker lån eller stipend gjennom Lånekassen, må de selv kontakte NAV utland for å søke om medlemskap i folketrygden under opphold utenfor Norge (såkalt frivillig medlemskap). Mer informasjon finner du på www.nav.no og www.helfo.no.

Barn i barnehage

Det er lovbestemt å forsikre skoleelever mot ulykker i skoletiden, men for barn i barnehage er det frivillig for kommuner

og private om de vil tegne forsikring. Små barn kan allikevel være forsikret gjennom privat forsikring tegnet av foreldrene, eller dersom barnet er medlem av et idrettslag som er tilsluttet Norges Idrettsforbund.

Det er vanlig at barnehager har kollektive ulykkesforsikringer for barna. I de kommunale barnehagene omfattes barnehagene av kommunenes forsikringsordninger. De private barnehagene inngår gjerne avtaler via medlemsorganisasjoner, eier eller direkte med forsikringsselskap. Forsikringsordningene varierer og man må ta kontakt med barnehagen for å få informasjon om hvilken forsikringsordning som gjelder.

Forsikring

Har pasienten egen ulykkesforsikring eller reiseforsikring, vil dette normalt også dekke akutte skader på tennene. Vær oppmerksom på at behandling av tenner vanligvis ikke dekkes av en behandlingsforsikring pasientens arbeidsgiver har tegnet med et forsikringsselskap. Et godt råd er selv å sjekke med forsikringsselskapet i forhold til hva de dekker når det gjelder skader på tennene.

Min guide till säker vård

Socialstyrelsen

Svenskene informerer pasientene

Tannhelsesekretærene i Sverige skriver i sitt medlemsblad, Tandsköterskan, at de nylig har bistått i arbeidet med en ny håndbok, «Min guide til säker vård». Boken inneholder informasjon som pasienten kan ha behov for i sitt møte med helsevesenet og tannlegen, der de lett kan få oversikt over lover, forskrifter og de rettigheter de har.

Cavident AS

En litt annerledes dental leverandør

Narverødn. 47. PB 35,3113 Tønsberg
Tlf.33 03 65 55
Fax. 33 03 65 56
E-post: cavident@cavident.no
www.cavident.no

Stort vareutvalg – gunstige priser – god service.
Kontakt oss for en hyggelig prat.

Utdannelse som tannhelsesekretær – velg riktig skole

Under finner du en oversikt over skoler i Norge som tilbyr utdanning som tannhelsesekretær. Utdannelsen gir deg muligheter til en trygg og god jobb som tannhelsesekretær i private klinikker, statlig (de odontologiske fakultetene, fengsel, forsvaret), Spekter (kjevkeirurgisk avdeling ved sykehusene), kommunalt (de offentlige tannklinikkene) og på dental depotene.

Utdanningen er 3-årig videregående skole: VG 1 - helse og sosialfag, VG 2 – helseservicefag og VG 3 – tannhelsesekretær. Etter bestått eksamen får du etter søknad autorisasjon som tannhelsesekretær.

Kun offentlige skoler gir formelt grunnlag og rett til autorisasjon i forhold til å kunne bruke tittelen tannhelsesekretær.

Anbefalte skoler:

<p>Troms</p> <p>Breivika vgs breivika.vgs breivika.vgs@tromsfylke.no Breiviklia 1, 9019 Tromsø Kontaktperson: Kari Nordman Tlf.: 77 78 88 00</p>	<p>Nord-Trøndelag</p> <p>Levanger vgs levanger.vgs.no levanger.vgs@ntfk.no Kirkegata 1, 7600 Levanger Kontaktperson: Kari Nordman Tlf.: 74 08 60 00 Faks: 74 08 60 11</p>	<p>Møre og Romsdal</p> <p>Borgund vgs borgund.vgs.no Yrkesskolevegen 20, 6011 Ålesund Kontaktperson: Kari Nordman Tlf.: 70 17 00 00 Faks: 70 17 00 01</p>	<p>Hordaland</p> <p>Åsane vgs avs.hfk.no post.aav@post.hfk.no Åsamyrane 289, Nyborg Åsane Kontaktperson: Kari Nordman Tlf.: 55 95 69 00 Faks: 55 95 69 69</p>
<p>Vest-Agder</p> <p>Kvadraturen vgs kvadraturen.vgs.no kvadraturen.skolesenter@vaf.no Tollbodgt 75, 4604 Kristiansand Kontaktperson: Kari Nordman Tlf.: 38 07 73 00 Faks: 38 07 73 01</p>	<p>Vestfold</p> <p>Sandefjord vgs svgs.vfk.no sandefjord.vgs@vfk.no Krokemoveien 2- 4, 3214 Sandefjord Kontaktperson: Kari Nordman Tlf.: 33 48 85 00 Faks: 33 48 86 21</p>	<p>Østfold</p> <p>Malakoff vgs malakoff.vgs.no malakoff.vgs@ostfoldfk.no Dyreveien 9, 1532 Moss Kontaktperson: Kari Nordman Tlf.: 69 24 22 00 Faks: 69 24 22 01</p>	<p>Oslo</p> <p>Sogn vgs sogn.vgs.no sognvgs@ude.oslo.kommune.no Sognsveien 80, 0855 Oslo Kontaktperson: Kari Nordman Tlf.: 23 46 57 00 Faks: 23 46 57 01</p>

Lærere på videregående skole

Det er flere tannhelsesekretærer som er lærere på videregående skoler, enten som hjelpelærere eller som hovedlærer. For å få fast undervisningsstilling i skolen kreves praktisk-pedagogisk utdanning.

Av: Trygve Bergsland

Det er i utgangspunktet kun de som har tatt en lærerutdanning som kan gå rett inn i fast stilling i skolen, alle andre må ta en praktisk-pedagogisk utdanning i tillegg til den utdannelsen de allerede har. Verken tannleger, tannpleiere eller tannhelsesekretærer har i utgangspunktet den nødvendige pedagogiske utdanningen som kreves. Alle kan imidlertid ta en slik tilleggsutdanning som tilbys gjennom landets høyskoler, NKI og folkeuniversitetene. Opptakskravet til skolene er at kandidaten har generell studiekompetanse.

Praktisk-pedagogisk utdanning

Normalt kreves det et halvt års pedagogisk utdanning (30 studiepoeng) for å undervise i et fag på grunnskolen og et helt års pedagogisk utdanning (60 studiepoeng) for å undervise på videregående nivå. Det er skoleeier som ansetter lærere, og som avgjør hvilken kompetanse som kreves i det enkelte fag for å bli tilsatt i skolen.

Sandvika videregående skole

Hilde Heggelund er tannhelsesekretær og skal fra i høst jobbe som vikar ved Sandvika videregående skole.

– Jeg hadde opprinnelig fått jobb på Folkeuniversitetet på Lillestrøm, men dessverre var det for få søkere slik at dette studietilbudet falt bort. Sandvika er imidlertid en flott skole og nå er det ni studenter ved tredjeåret på videregående som skal bli tannhelsesekretærer. Av de ni studentene er det to gutter. Vi ønsker oss flere gutter i dette yrket, smiler Hilde.

Grunnleggende utdanningsløp for tannhelsesekretærer er videregående skole, der første året er felles helse- og sosialfag, og andre året som helseservicefag. Tredje året er spesialisering som

tannhelsesekretær, der bestått eksamen gir rett til autorisasjon.

– Det er viktig at vi som tannhelsesekretærer søker oss til lærerstilling i skolen, vår praktiske erfaring kan tilføre elevene mye positivt. Selv har jeg jobbet sytten år i offentlig tannhelse pluss fire år i privat praksis. Gjennom disse årene har jeg vært hovedverneombud i fire år, et år som leder av arbeidsmiljøutvalget og vært klinikkleder i syv år, forteller Heggelund.

Hygienefaget

Hilde forteller at hun for to år siden tok kontakt med skolen for å oppdatere dem på utdanningen knyttet til hygiene, og det er en del av årsaken til at hun nå har valgt å jobbe som lærer.

– Gjennom Akershus fylkeskommune var jeg medlem av hygienegruppa i fire år, et fag som er viktig for elevene som snart skal ut i jobb. I år underviser jeg i faget yrkesetikk, hygiene og dokumentasjon. Rent praktisk får de opplæring i håndhygiene, hvordan de skal desinfisere uniten, i tillegg til at de rydder og pakker utstyr sterilt. Forskjellen mellom en dental vaskemaskin som gjør rent, mens en autoklav som gjør instrumentene sterile, er en viktig forskjell, en forskjell det er viktig å kjenne til slik at vi benytter begge mulighetene optimalt. Som autoriserte tannhelsesekretærer er jeg opptatt av at man på selvstendig grunnlag kan sende inn prøver fra autoklaven. Her benytter vi sporprøver som sendes til Rikshospitalet for kontroll. Det er også viktig å gjennomføre egenkontroller med prøver av proteiner i autoklaven. Dette er tester som bør gjennomføres ukentlig, forteller Hilde.

Dialog

En god dialog mellom tannhelsesekretæren og tannlegen er et annet punkt Hilde er opptatt av.

Hilde Heggelund er tannhelsesekretær og skal fra i høst jobbe som vikar ved Sandvika videregående skole.

– Jeg tror det er bra å være litt ydmyk i forhold til faget. Og er det god kjemi og dialog mellom de som jobber på tannlegekontoret, merker vi at pasientene også blir roligere, sier Hilde.

Data

IKT-kunnskap er viktig i de aller fleste yrker, også innenfor tannhelse.

– Vi har tatt i bruk Norsk helsenett, som er en grunnleggende elektronisk infrastruktur for forvaltning og kommunikasjon, som binder sammen helse- og omsorgsektoren i hele landet. I tillegg registreres pasientene og løpende behandling elektronisk. Selv har jeg sittet i Opus-gruppen og i ELIN-T-prosjektet. ELIN-T-prosjektet er landsomfattende og har fokus på tannhelsesektorens særskilte behov. Prosjektgruppen består av to tannhelsesekretærer, to tannleger og en tannpleier, forteller Heggelund.

Praksis

Utdanningen forutsetter at yrkesopplæring skal utvikles i samarbeid mellom skole og yrkesliv. I andre klasse har elevene

gjennomført et prosjekt til fordypning som har gitt dem mulighet til å prøve ut yrket, få erfaring med innhold, oppgaver og arbeidsmåter og kompetansemålet for tredje klasse. I tredje klasse er det mål for arbeidspraksis innenfor alle arbeidsoppgavene en tannhelsesekretær har, og skal etter læreplanen ha 426 klokke timer med yrkespraksis.

– Skolen har avtale med Akershus fylkeskommune om praksisplasser. På samme måte skal elevene også prøve seg i privat praksis før de er ferdige med siste året. Når elevene er ute i praksis får de veiledning av tannhelsesekretærer som er i ordinært arbeid. Her mener jeg tannhelsesekretærene burde få noe betalt for veilederjobbingen med studentene. Veiledningsjobb med tannpleiere gir 3000 kroner i tillegg og veiledning av tannleger gir 6000 kroner, mens veiledning av tannhelsesekretærer ikke gir noen ting, og det mener jeg ikke er riktig, sier Hilde Heggelund som gleder seg til skoleåret som akkurat har begynt.

Studiekompetanse

Høgskole- og universitetsutdanning bygger på videregående utdanning og har generell studiekompetanse som opptakskrav. I generell studiekompetanse er det krav om både utdanning/praksis og bestemte fag.

Utdanning/praksis: Fullført og bestått treårig videregående utdanning eller fagopplæring med fag-/svennebrev eller yrkespraksis og utdanning etter 23/5-regelen (fylt 23 år og minimum fem års praksis). I tillegg er det krav om å ha bestått seks fellesfag med karakteren to eller bedre. De aktuelle fagene er norsk (hovedmål, sidemål og muntlig, 393 timer), engelsk (140 timer), samfunnsfag (84 timer), historie (140 timer), matematikk (224 timer) og naturfag (140 årstimer).

Livsviktig rydding

TV-aksjonen som arrangeres 23. oktober er til inntekt for Norsk Folkehjelp som skal benytte de innsamlede midlene til minerydding. ThsF er samarbeidspartner gjennom sin tilhørighet til Parat og YS.

Av: Trygve Bergsland

Norsk Folkehjelp er blant de største humanitære aktørene i verden. Arbeidet deres består blant annet i å rydde områder for miner og klasevåpen slik at folk kan bevege seg fritt, og uten frykt, i sitt nærområde.

– Det er ikke antallet eksplosiver vi fjerner som er viktigst, men hvor mye jord vi sikkert kan si at er minrefri, sier Per Neergaard som er leder i mineavdelingen hos Norsk Folkehjelp. Han sier det handler om å fjerne følelsen av frykt og skape en atmosfære der folk kan leve et ordentlig liv.

Landet tilbake til folket

Neergaard forteller at de jobber for å frigi land.

– En undersøkelse viser at aborttallene gikk ned da vi hadde ryddet miner i Nord-Irak, noe som betyr at folk ikke lenger følte frykt for å få barn.

Norsk Folkehjelp begynte med minerydding i 1992, og bruker i år rundt 250 millioner kroner – litt under halvparten av sin internasjonale virksomhet – på området. Neergaard forteller at det begynte med fredsslutningen i Kambodsja i 1991.

– Flyktingene satt i leirer i nabolandene, og fikk ganske enkelt beskjed av de lokale myndighetene om å gå tilbake dit de kom fra. Tusenvis døde eller ble lemlestet da de gikk på miner på veien hjem. Dette inspirerte Folkehjelpen til å sette i gang et arbeid innen minerydding. Og nesten 20 år senere er tre land helt minrefrie, sier Neergaard. De aktuelle landene er Malawi, Zambia og Rwanda.

De neste landene som står for tur til å bli erklært fri for eksplosiver er Tadsjikistan og Guinea-Bissau.

– Med midlene vi får inn gjennom TV-aksjonen vil vi kunne avslutte dette arbeidet fem ganger så fort, forteller Per Neergaard. Et arbeid som ville tatt henholdsvis femten og fem år kan vi nå gjøre på tre og ett år.

Årets aksjonsleder, Kari Bucher, forteller at dette er verdens største innsamlingsaksjon målt i antall frivillige og innsamlede midler per person.

– Vil du være en av de rundt 7000 frivillige som skal jobbe med TV-aksjonen i år, kan du melde deg til tjeneste. De frivillige rekrutteres av fylkesorganisasjonene, og vil fordeles på 430 komiteer – én i hver kommune, forklarer Bucher, som sier at bøssebærerne rekrutteres fra september og at de trenger til sammen 100 000 frivillige for at alle i hele Norge skal få sjansen til å gi.

ThsF og Gerd Bang-Johansen oppfordrer alle til å bli med som bøssebærer den 23. oktober. For å bli med ringer du 02025 og melder deg som frivillig. Norsk Folkehjelp trenger 100 000 frivillige som kan jobbe to timer søndag 23. oktober.

Fjernes en gang for alle

Etter snart 20 år i minerydding har Per Neergaard opplevd mange sterke møter med minenes ofre.

– Det verste er å møte unge som er rammet av miner, de er så små og kommer nærmere detonasjonen, slik at skadene blir større. Det positive med arbeidet er at miner ikke formerer seg. De er ikke et jevnlig tilbakevendende problem, som jord-skjelv eller flommer. Når vi fjerner en mine, er den borte for alltid, sier Per Neergaard.

En landsby på flyttfot

Many Khambou (50) kommer fra landsbyen Ban Lavi i Laos og forteller at klasebombene truer barna deres som leker uten å forstå hvor farlige bombene er, og de tør heller ikke å dyrke risen de trenger.

Many Khambous bror ble drept av en klasebombe i 1975, bare 16 år gammel. Klasebomben rev av bena og armene hans. Ute på landsbygda er det lite håp om å overleve hvis en klasebombe rammer deg.

– Vi har fem eller seks områder vi ikke dyrker på fordi vi er redd for at det kan ligge blindgjengere begravd der. Derfor klarer vi ikke å dyrke nok ris til landsbyen vår og må kjøpe fra andre landsbyer, forteller Khambou.

Rydder

Norsk Folkehjelp hjelper landsbyen å rydde jorden deres for klasebomber og annen ammunisjon fra Vietnam-krigen. Vietnamesernes forsyningsrute Ho Chi-Minh-stien gikk gjennom området, som var et konstant mål for amerikanernes bombefly.

– Amerikansk informasjon fra bombingene forteller oss at det ble sluppet 15 820 klasebomber her. Blindgjengerandelen er normalt på 20 prosent, så i dette området ligger det rundt 3000 udetonerte klasebomber som må ryddes, forteller Norsk Folkehjelps operasjonsleder i Laos, Tony Fish.

Kilde: NRK/ NorskFolkehjelp

Registrer deg som bøssebærer og les mer om årets TV-aksjon på www.blimed.no

Foreningsarbeid i praksis

Tannhelsesekretærenes forbund (ThsF) har fokus på ryddig drift og organisering av lokale klubber gjennom ulike kurs, nå nylig på en konferanse som ble arrangert til Kiel og med tilgang på hjelpemidler i Compendia – et elektronisk oppslagsverk alle medlemmer kan benytte.

Av: Trygve Bergsland

Alle tillitsvalgte får tilbud om grunnopplæring som består av tre trinn. I tillegg kan alle medlemmer, uavhengig av tillitsvalgtrollen, engasjere seg i drift og styre på ulike nivåer av organisasjonen. Den lokale klubben er et viktig utgangspunkt for en god organisasjonsstruktur.

Årsmøte

Alle klubber uansett størrelse må arrangere årsmøte, og årsmøtet bestemmer vedtekter, styre, økonomi og viktige saker som opptar medlemmene. Alle medlemmer har rett til å møte på årsmøtet og alle skal kalles inn i henhold til fristene i de lokale vedtektene. Også syke, permitterte og andre som ikke er på arbeidsstedet skal ha innkalling.

Innkalling til årsmøter må skje i så god tid at det er mulig for de innkalte å kunne ordne fremmøte og til å vurdere punktene på sakslisten.

Årsberetning

Klubbens aktivitet dokumenteres og synliggjøres gjennom årsberetningen. Årsberetningen kan med fordel skrives fortløpende gjennom hele året, etter hvert som aktiviteter og møter gjennomføres. Det letter arbeidet med beretningen. Lag en mal for årsberetningen som kan benyttes år etter år.

Forslag til innhold i årsberetningen:

- Styrets sammensetning
- Utvalgenes sammensetning
- Representasjon i forbundets organer
- Tillitsverv utenom styret
- Medlemsforhold – medlemsutvikling siste år
- Møtevirksomhet
- Studievirksomhet
- Utvalgenes arbeid
- Den alminnelige virksomhet
- Samarbeid med andre foreninger
- Andre aktiviteter for medlemmer og tillitsvalgte

Compendia

Som medlem av Parat har du gratis tilgang til Compendia, en lovsamling og et elektronisk oppslagsverk du finner ved å logge deg inn med medlemsnummeret ditt på www.parat.com.

Her vil du finne maler på hvordan du skal gjennomføre et årsmøte, sette opp vedtekter, sette sammen et styre og lese om de enkelte styremedlemmers arbeidsoppgaver. Du vil også finne svar på aktuelle spørsmål knyttet til tillitsvalgtrollen og spørsmål om arv- og familierett.

Compendia omfatter emnene arbeidsrett, folketrygd og HMS. 70 lover er beskrevet med alle forskrifter og du finner nærmere 100 skjemaer som kan være til praktisk hjelp. Dette er et verktøy som er ment å gi deg relevant kunnskap du som medlem i ThsF kan benytte deg av. Du trenger ikke spesielle juridiske eller faglige forkunnskaper for å bruke verktøyet.

Hege Therese Halvorsen fra Oppland

Hege jobber til daglig på Midtdalen tannklinikk på Vinstra og sitter i tillitsvalgutvalget.

– Med det jeg lærte på konferansen fant jeg med en gang feil i vår egen årsmøteinnkalling når jeg kom hjem, forteller Hege som mener hun fikk med seg mye ny kunnskap fra konferansen som ble arrangert på Kiel-turen.

Foto: Gerd Bang-Johansen

Elisabeth Sandvik Tanum fra Vestfold

Elisabeth jobber til daglig på Borgejordet Tannklinikk i Larvik.

– At jeg ikke har vært med tidligere forstår jeg ikke. Når det gjelder organisering av årsmøte har jeg lært mye av Bjørg Sørsdahl Skuthe på regionkontoret til Parat i Tønsberg, å møtes på denne type konferanse gir motivasjon og skaper et nettverk som jeg vil benytte fremover. Det er viktig å lære hvordan andre løser daglige utfordringer og jeg kommer til å melde meg på flere kurs fremover, sier Elisabeth. Foto: Gerd Bang-Johansen

Regionsrådgiver for Parat, **Elin Lexander**, holdt foredrag om IA-arbeidet i bedriftene og nye regler som ble innført 1. juli i år.

Elin oppfordrer tillitsvalgte til å være en pådriver for IA-arbeidet. Gjennom konferansen har deltagerne fått kunnskap slik at de kan fokusere på mulighetene på egen arbeidsplass, og påse at arbeidsgiver oppfyller tilretteleggingsplikten sin.

Foto: Gerd Bang-Johansen

Innkallingen skal inneholde sakliste og det er kun de sakene som står på saklisten som skal behandles på årsmøtet. Eventuelt-saker kan ikke behandles på et årsmøte. Når årsmøtet har behandlet sakene på saklisten, skal møtet avsluttes. Etter at årsmøtet er avsluttet kan det avholde et ordinært medlemsmøte der andre aktuelle saker kan drøftes.

Forutsatt at innkallingen til årsmøtet er gjennomført på korrekt måte, kan årsmøtet gjennomføres med de som møter, uavhengig av hvor mange som er til stede. Hvordan saklisten til årsmøtet skal se ut vil være beskrevet i vedtektene, men et vanlig årsmøte har vanligvis en slik sakliste:

1. Konstituering
 - a. Godkjenning av innkalling og sakliste
 - b. Valg av ordstyrer (møteleder) og referent. Det skal også velges to medlemmer til å undertegne protokollen
2. Årsberetning
3. Regnskap

4. Innkomne forslag
5. Valg av styre og tillitsvalgte

Ordstyrer

Valg av ordstyrer gjennomføres av leder og ordstyrer skal opptre mest mulig nøytralt. Hun har ansvaret for å avvikle møtet så effektivt som mulig, styre innlegg og replikker og sette strek. Alle medlemmer må behandles likt i forhold til taletid, replikk og andre forhold under årsmøtet.

Vedtak

Avgjørelser som vedtas på årsmøtet skal, hvis ikke annet er fastsatt, fattes med simpelt flertall. I praksis vil dette normalt være det forslaget som får flest av de avgitte stemmene fra de som er til stede på årsmøtet. Husk at ved vedtektsendringer eller eventuelt oppløsning av klubben, kreves det et kvalifisert flertall som betyr 2/3 flertall slik det er fastsatt i ThsF/Parats vedtekter. Husk også at ved saker som direkte angår en enkeltperson så bør vedkommende bli innkalt og få anledning til å uttale seg før vedtak fattes.

Valg

Aktuelle personer til styret eller andre posisjoner i klubben må være spurt på forhånd eller ha samtykket i at de kan velges. Årsmøtet har rett til å kaste et sittende styre eller styremedlem uten begrunnelse, selv om styret eller styremedlemmet ikke har sittet ut den perioden de opprinnelig er valgt for. Leder av klubben er både hovedtillitsvalgt, i henhold tariffavtalen, og leder valgt av årsmøtet.

Alle valgene er for to år, samtidig bør man jobbe for å velge styre og tillitsvalgte på en måte som sikrer kontinuitet. Alle medlemmer som har betalt kontingent og er til stede på årsmøtet, har stemmerett. Valgene skal skje skriftlig hvis en av de fremmøtte stemmeberettigede medlemmene krever det.

Protokoll

Det skal skrives protokoll fra årsmøtet. Denne undertegnes av de to som ble valgt under konstitueringen.

Kunnskapsfokus i nord

I august ble det arrangert en nasjonal opplæringskonferanse i Tromsø med 430 deltagere. Leder av ThsF, Gerd Bang-Johansen, og opplæringsansvarlig i Parat, Tove Løhne, har sett hvilke muligheter Nord-Norge har i tiden fremover.

Av: Trygve Bergsland

Leder av Tannhelsesekretærenes forbund (ThsF), Gerd Bang-Johansen, forteller at fokuset på konferansen var hvor viktig utdanning og kunnskap er for utviklingen nå og ikke minst i tiden fremover.

Erfaring eller formell utdanning

Troms fylkeskommune var arrangør av den årlige konferansen. Høyre-leder Erna Solberg holdt et innlegg under overskriften «ambisjoner for kunnskap og læring». Hun

ble avløst av professor Ottar Brox som stilte spørsmål ved om vi satser for sterkt på formell utdanning i dagens Norge. Er det formell utdanning som gir den nødvendige kunnskap og erfaring, eller er det heller at det er i samhandling med erfarne kolleger man blir eksperter? spurte Brox.

Gode foredragsholdere

Blant foredragsholderne var også utenriksminister Jonas Gahr Støre, NHO-direktør

John G. Bernander, professor Mads Gilbert og direktør ved Norsk Polarinstitutt Jan-Gunnar Winther.

Fokus på nordområdene

Utenriksminister Jonas Gahr Støre hadde i sitt foredrag fokus på hvor viktig nordområdene er for Norge i dag og i årene fremover. Han fortalte at av de vel 9000 studentene på UiT, er om lag 800 fra andre land. Omtrent en fjerdedel av doktorgradsstudentene kommer utenfra. Når Framsen-teret etter planen står helt ferdig i 2013, vil om lag 500 forskere innenfor polarspørsmål, klima og miljø være samlet under samme tak i Tromsø.

Støre mener de veivalg vi tar i forhold til grunnskoleopplæringen, videregående, høyskole og på universitetsutdanning, er avgjørende for om vi klarer ambisjonen om å være den ledende kunnskapsnasjonen i nord og peker blant annet på at den nordlige sjøruten kan bli en av de viktigste transportårene i verden. Forskere ved Det Norske Veritas beregner at rundt åtte prosent av container-handelen mellom Asia og Europa vil gå gjennom Arktis i 2030, og forventes å stige til ti prosent i 2050. Videre har Norges geologiske undersøkelse (NGU) anslått at Norge kan ha mineraler til en verdi av totalt 1500 milliarder kroner, med størst potensial i nord.

Utenriksministeren fortalte at det internasjonale energibyrået (IEA, World Energy Outlook 2010) anslår at verdens energibehov i 2035 vil øke med 36

Utenriksminister Jonas Gahr Støre hadde i sitt foredrag fokus på hvor viktig nordområdene er for Norge i dag og i årene fremover.

prosent i forhold til dagens nivå. Arktis er rikt på olje og gass, og det anslås at over 22 prosent av verdens uoppdagede petroleumsressurser finnes i dette området – 30 prosent av gassen og 13 prosent av oljen. Han pekte også på at i de store havområdene som Norge forvalter, er det trolig mer enn 10 000 arter som er lite undersøkt. Det er grunn til å tro at flere av disse marine organismene har unike egenskaper som kan utnyttes og danne grunnlag for ulike produkter og prosesser innenfor en rekke næringsområder som blant annet medisin, prosessindustri, mat, fôr, biobrensel og kosmetikk.

Husk søknadsfristen for utdanningsstipend 1. oktober

Alle søknader vil bli behandlet og besvart innen utgangen av oktober.

Neste søknadsfrist er 1. april 2012.

Medlemmer og tillitsvalgte kan søke om utdanningsstipend

Parats utdanningsstipend kan søkes av alle medlemmer som tar utdanning samtidig med at de er i jobb og betaler ordinær kontingent, medlemmer som har utdanningspermisjon etter arbeidsmiljøloven, samt medlemmer som er permittert eller arbeidsledige. Forutsetningen er at du har vært medlem av Parat i minst ett år før utdanningen påbegynnes.

Stipend kan dekke inntil 75 prosent av direkte kostnader til læremateriell, kurs- eller studieavgifter og eksamensavgifter. Det kan utbetales inntil 20 000 kroner årlig for videregående, fagskole, høyskole og universitet, og inntil 5000 kroner for øvrig etter- og videreutdanning.

Det gis ikke stipend til dekning av tapt arbeidsinntekt, pc og Internett. Oppholdsutgifter dekkes ikke, men reiseutgifter med offentlig kommunikasjon kan dekkes med inntil 50 prosent.

Retningslinjer og søknadsskjema for utdanningsstipend finner du på www.parat.com under kurs og utdanning.

Kurs og konferanse for tillitsvalgte høsten 2011

Grunnoppplæringen i Parat:

Grunnoppplæringen i Parat består av trinn1–3, og er et tilbud til alle nye (og eventuelt potensielle) tillitsvalgte. Høsten 2011 skal vi ha fem trinn 2-kurs, og tre trinn 3-kurs. Trinn 1 gjennomføres i regionen etter behov.

Trinn 3

Målgruppe:

Tillitsvalgte som har gjennomført trinn 2 eller har tilsvarende kompetanse.

Sted: Alle trinn 3-kursene arrangeres på Sanner Hotell på Gran.

Trinn 3-kursene tar utgangspunkt i sektor eller avtaleområde:

2.–4. november for tillitsvalgte i KS (herunder HSH-HUK + Spekter Helse)

23.–25. november for tillitsvalgte i privat sektor

28.–30. november for tillitsvalgte i statlig sektor

Kursbeskrivelse:

Trinn 1–3 er den grunnleggende opplæringen alle tillitsvalgte bør gjennomgå og som er nødvendig for å kunne melde seg på våre videregående kurs.

- Hovedavtalen
- Gjennomgang av kollektive avtaler
- Gjennomgang av aktuelle lover
- Tariffavtale og forhandlingsbestemmelser

Fordypningskurs:

Fordypningskursene tilbys tillitsvalgte som har gjennomført grunnoppplæringen og har behov for fordypning innenfor spesielle områder. Fordypningskursene er bygd opp rundt de temaene som grunnoppplæringen inneholder, men gir en grundigere presentasjon av spesielle temaer. Høsten 2011 skal vi ha kurs i forhandlingsteknikk, lokale forhandlinger, tilsettingsråd, medbestemmelse, økonomiforståelse, konfliktløsning og arbeidsrett.

Informasjon om utvalgte fordypningskurs for tillitsvalgte

Fordypningskurs i lokale forhandlinger for statlig sektor:

Vi skal arrangere fem kurs i lokale forhandlinger for statlig sektor høsten 2011.

Målgruppe:

Tillitsvalgte og medlemmer i statlig sektor som deltar i lokale lønnsforhandlinger.

Bergen: 1. september

Tromsø: 7. september

Trondheim: 9. september

Oslo: 12. september

Tønsberg: 13. september

Kursbeskrivelse:

Kurset skal gi deltakerne innsikt i rammene for lokale lønnsforhandlinger etter HTA i staten, slik at de kan delta i lokale lønnsforhandlinger og oppnå gode resultater på vegne av medlemmer.

Fordypningskurs i forhandlingsteknikk

Målgruppe:

Kurset er for tillitsvalgte og de som sitter i forhandlingsutvalg som har gjennomført grunnopplæring (alle tre trinnene) eller tilsvarende da det forutsettes kunnskap om ferieloven, forhandlings- og medbestemmesrettighetene i arbeidsmiljøloven, samt den enkeltes hovedavtale og tariffavtale.

Sted: Quality Olavsgaard Hotell

Dato: 24.–26. oktober 2011

Kursbeskrivelse:

Kurset har som målsetting å gi en innføring i forhandlingsspillet og dets grunnregler. Deltagerne lærer seg hva som gir styrke og hva som skaper en god forhandler. Hvilke regler som finnes og hvilke fallgruver man kan falle i. Deltagerne lærer å sette mål for forhandlingene og legge strategi for å nå disse. De trener på hvordan de møter motpartens utfall og strategier. Kurset er meget praktisk lagt opp med flere praktiske øvelser. Det gis teoretisk kunnskap og deltagerens ferdigheter trenes og evalueres.

Blør du i tannkjøttet?

Nyhet!

Blødende tannkjøtt kan være en indikasjon på betennelse. Det kan føre til tap av tenner og økt risiko for hjerte- og karsykdommer.⁽¹⁾

Flux Klorhexidin⁽²⁾ forebygger

- ✓ Blødende tannkjøtt
- ✓ Plakkdannelse
- ✓ Hull i tennene

Mild og god smak!

Kun på apotek.

1. Journal of Clinical Periodontology 2008; 35: 473-478.
2. Anbefalt bruk i 14 dager

FLUX

God tannhelse for hele familien

www.fluxfluor.no

Lovendringer 1. juli 2011:

Tidligere oppfølging av sykmeldte

Arbeidsplassen er den viktigste arenaen for forebygging og oppfølging av sykefravær. Arbeidsmiljøloven og folketrygdloven fastsetter noen møtearenaer, tidsfrister og sanksjoner hvis pliktene i oppfølgingsarbeidet ikke overholdes*. Dette gjelder uavhengig av om arbeidstaker er helt eller delvis sykmeldt. Målet er å unngå unødig langvarige sykmeldinger. Derfor er det vedtatt nye regler fra 1. juli 2011 om tidligere og tettere oppfølging av sykmeldte.

Tidsfrister, roller og oppgaver	Egenmelding 1-3 dager For IA-virksomheter: 1-8 dager	Sykmelding > 4 uker	Sykmelding > 7 uker	Sykmelding > 8 uker	Sykmelding > 9 uker	Sykmelding > 26 uker	Sykmelding > 1 år
Arbeidsgiver Har ansvar for tidligst mulig å legge til rette for at sykmeldt arbeidstaker kan være i aktivitet i virksomheten.	<ul style="list-style-type: none"> Ha skjema for egenmelding. Ved fravær over flere dager: Ta kontakt med arbeidstaker. 	<ul style="list-style-type: none"> Utarbeide oppfølgingsplan i samarbeid med arbeidstaker. Planen skal inneholde: <ul style="list-style-type: none"> vurdering av arbeidstakers arbeidsoppgaver og arbeidsevne aktuell tilrettelegging eller tiltak i arbeidsgivers regi, eventuelt med virkemidler fra NAV plan for videre oppfølging Oppfølgingsplanen skal sendes sykmelder så snart den er utarbeidet og senest etter fire uker. 	<ul style="list-style-type: none"> Avtale dialogmøte 1 med arbeidstaker og bedriftshelsetjeneste, samt helst også sykmelder. Dialogmøtet skal omhandle innholdet i oppfølgingsplanen og avklare om det er aktuelt med tiltak på arbeidsplassen. Oppfølgingsplanen oppdateres og bør sendes sykmelder. 		<ul style="list-style-type: none"> Sende NAV oppdatert oppfølgingsplan og melding om oppfølgingsarbeidet som er gjort (oppfølgingsplan og dialogmøte), samt om sykmelder har vært innkalt til og deltatt på møte 	<ul style="list-style-type: none"> Delta på dialogmøte 2 i regi av NAV. Send inn revidert oppfølgingsplan til NAV senest 1 uke før møtet. Planen skal vise hvilke bedriftsinterne tiltak som er gjennomført, eventuelt vært vurdert og vist seg umulig å gjennomføre. 	<ul style="list-style-type: none"> Eventuelt ta initiativ til og delta på et dialogmøte 3.
Arbeidstaker Skal samarbeide og medvirke til å finne løsninger som reduserer sykefravær og informere om egen funksjonsevne.	<ul style="list-style-type: none"> Gi beskjed til arbeidsgiver om fravær. Si fra om tidsperspektiv. 	<ul style="list-style-type: none"> Medvirke til å finne løsninger som gjør at du kan komme tilbake i arbeid raskest mulig. Være innstilt på å gjøre annet passende eller tilrettelagt arbeid, hvis dette kan bidra til å komme raskere tilbake i jobb. Delta i utarbeidelsen og gjennomføringen av oppfølgingsplan. 	<ul style="list-style-type: none"> Delta på dialogmøte med arbeidsgiver og eventuell bedriftshelsetjeneste, hvis ikke medisinske grunner forhindrer det. Sykmelder skal også delta, med mindre du ikke ønsker det. Medvirke til å finne løsninger som gjør at du kan komme tilbake i arbeid raskest mulig. 	<ul style="list-style-type: none"> Hvis du ikke er i arbeidsrelatert aktivitet innen åtte uker, kreves en utvidet legeerklæring som dokumenterer at det er tungtveiende medisinske grunner som hindrer aktivitet. 		<ul style="list-style-type: none"> Delta på dialogmøtet, med mindre det er medisinske grunner som forhindrer det. Medvirke til å finne løsninger som gjør at du kan komme tilbake i arbeid raskest mulig. 	<ul style="list-style-type: none"> Eventuelt ta initiativ til og delta på et dialogmøte 3. I forkant av utløpet av sykepengeperioden (52 uker) bør du i samarbeid med NAV og sykmelder vurdere om det er behov for å søke om rehabilitering eller arbeidsrettede tiltak (retten til sykepenge faller bort etter 52 uker).
Sykmelder Er medisinsk ansvarlig og skal motivere til å være helt eller delvis i arbeid, hvis det er medisinsk forsvarlig.		<ul style="list-style-type: none"> Hvis det er nødvendig med fravær utover egenmeldingsperioden, må det skrives sykmelding. Løpende vurdere gradert (delvis) sykmelding. 	<ul style="list-style-type: none"> Delta på dialogmøtet slik det er avtalt. Eventuelt gi beskjed til arbeidsgiver hvis det er medisinsk utilrådelig for arbeidstaker å være i aktivitet. 	<ul style="list-style-type: none"> Skrive utvidet legeerklæring hvor de medisinske grunnene til fraværet er beskrevet og dokumentert. 		<ul style="list-style-type: none"> Delta på dialogmøtet, hvis du blir innkalt. 	<ul style="list-style-type: none"> Eventuelt ta initiativ til og delta på et dialogmøte 3. Vurdere om arbeidstakeren fortsatt er arbeidsufør med behov for andre ytelser fra NAV.
Bedriftshelsetjeneste Skal arbeide forebyggende og kan trekkes inn i oppfølgingsarbeidet.			<ul style="list-style-type: none"> Delta i dialogmøter i bedrifter som har denne tjenesten. 				
NAV-kontoret • Er en støttespiller og utbetaler sykepenge etter arbeidsgiverperioden (som er de 16 første dagene). • Skal foreslå aktuelle virkemidler som kan bidra til arbeidsrelatert aktivitet. • Skal sanksjonere hvis arbeidstaker, arbeidsgiver eller sykmelder ikke overholder sine oppfølgingsplikter.				<ul style="list-style-type: none"> Vurdere kravet om arbeidsrelatert aktivitet og om det er behov for arbeidsrettet oppfølging fra NAV. Avgjøre om det fortsatt er grunnlag for rett til sykepenge. 	<ul style="list-style-type: none"> Registrere om oppfølgingsplan og registreringsskjema er innkommet og dialogmøte gjennomført. 	<ul style="list-style-type: none"> Avtale dialogmøte senest innen 26 uker. Tema er oppfølgingsplanen og muligheter for løsninger på arbeidsplassen, samt om det er behov for rehabilitering eller arbeidsrettede tiltak i regi av NAV. 	<ul style="list-style-type: none"> Eventuelt innkalle til et dialogmøte 3. Arbeidsrettede tiltak, eventuelt arbeidsakklæringspenge, skal vurderes for maksimumsgrensen for sykepenge (52 uker) er nådd.
Tillitsvalgt/ Verneombud	Bidrar til å gjøre sykefraværsarbeid til en integrert del av HMS-arbeidet, gir råd og veiledning til arbeidstaker og bistår i dialogen med arbeidsgiver. Kan delta på dialogmøter.						
Arbeidstilsynet	Veileder og fører tilsyn med at virksomheter arbeider forebyggende for å hindre sykdom eller skade og at de har en plan for oppfølging og tilrettelegging for langtidssykmeldte. Fører også tilsyn med virksomheters bruk av bedriftshelsetjeneste.						
* Med mindre det er åpenbart unødvendig, skal det utarbeides oppfølgingsplan og gjennomføres dialogmøter. Unntaksregelen vil gjelde for eksempel hvis arbeidstaker				Hvis pliktene ikke overholdes, vil arbeidsgiver kunne ilegges overtredelsesgebyr tilsvarende 6 rettsgebyr (5 160 kroner pr. 1.7.2011) for hvert pliktbrudd, arbeidstaker risikerer stans i sykepengene, og sykmelder risikerer å bli ilagt et overtredelsesgebyr på tilsvarende 12 rettsgebyr (10 320 kroner pr. 1.7.2011) ved manglende oppmøte på minst 7 dialogmøter. Sykmelder risikerer også å miste retten til å skrive sykmeldinger. Det vil sendes forhåndsvarsel for NAV eventuelt iverksetter sanksjoner.			

NAV har en rekke virkemidler som kan bidra til raskere tilbakevending til arbeid ([se nav.no](http://se.nav.no)). IA-virksomheter får spesiell oppfølging via sin faste kontaktperson ved NAV arbeidslivssenter i sitt fylke.

Rettigheter som midlertidig ansatt

Det er flere tannhelsesekretærer som er ansatt som vikarer eller i andre midlertidige stillinger. Det er viktig å vite hvilke rettigheter du har som midlertidig ansatt, og om din stilling faktisk skal være midlertidig, eller om du har rett til fast jobb.

Av: Katrine Andresen Roald, advokatfullmektig i Parat

Ifølge statistisk sentralbyrå var 9,78 prosent av alle ansatte mellom 16 og 74 år midlertidig ansatt i andre kvartal av 2011. For kvinner er prosentandelen 11,4 prosent.

Rettigheter og begrensninger

I et kvinnedominert yrke som tannhelsesekretær bør man være bevisst på når det er lovlig for arbeidsgiver å ansette deg midlertidig, og hvilke rettigheter du har som midlertidig ansatt.

Arbeidsmiljølovens regler omfatter alle arbeidstakere med unntak av de som er ansatt i staten og som dermed reguleres av tjenestemannsloven. De som er ansatt i andre offentlige selskaper som for eksempel kommuneansatte, fylkeskommunen og Spekter, er omfattet av arbeidsmiljøloven på samme måte som ansatte i privat sektor.

Hovedregelen i arbeidsmiljøloven er at alle skal ha fast ansettelse. Unntak fra hovedregelen om fast ansettelse skal være forankret i arbeidsmiljølovens bestemmelser. Begrunnelsen for unntakene er ønske om å sikre et fleksibelt arbeidsmarked og gjøre inngangen til arbeidsmarkedet lettere. Hvor vid denne adgangen bør være, må likevel veies opp mot arbeidstakers behov for sikkerhet, stabilitet og forutsigbarhet.

De to viktigste unntakene er:

1. Dersom arbeidets karakter tilsier det og dersom arbeidet atskiller seg fra det som ordinært utføres i virksomheten.
2. Vikariater.

I tillegg kan midlertidig ansettelse benyttes for blant annet praksisarbeid og deltakere i arbeidsmiljøtiltak.

Flere kan kreve fast ansettelse

Ansettes du midlertidig, uten at vilkårene er oppfylt, er du å anse som fast ansatt. Dersom du er midlertidig ansatt bør det fremgå av arbeidsavtalen din hva som er grunnlaget for at stillingen er midlertidig, slik at du kan ta stilling til om du burde vært fast ansatt.

Det første unntaket er svært skjønnsmessig. Det kan ofte være nødvendig at man får en jurist til å bistå med å vurdere grunnlaget for midlertidigheten. Som medlem i Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF) kan du uten kostnader ta kontakt med vår juridiske avdeling for å få en vurdering og informasjon om dine rettigheter.

Visse retningslinjer kan imidlertid trekkes opp. Vilåret for midlertidig ansettelse skal tolkes strengt. Typiske eksempler på at «arbeidets karakter tilsier» at man kan ansettes midlertidig, er sesongmessige

svingninger. Det er allikevel ikke adgang til å benytte midlertidige ansettelser ved generelle variasjoner. Det vesentligste momentet ved vurderingen av om vilkåret arbeidets karakter er oppfylt, er om arbeidstakeren skal utføre et arbeid som normalt og løpende utføres i den ordinære driften i virksomheten. Dette kan fremstå som et vilkår, slik det er formulert, men det er en presisering av innholdet i «arbeidets karakter». Er det normalt arbeid, skal man som utgangspunkt ansettes fast.

Dette innebærer blant annet at budsjettmessige forhold som hovedregel ikke berettiger bruk av midlertidige ansettelser, og heller ikke at man står foran en omorganisering.

Det mest brukte unntaket er vikarer. Vikarer kan benyttes både for navngitte og ikke navngitte personer. Det er imidlertid ikke lov å bruke vikarer til å dekke opp et konstant behov. Dersom du som vikar dekker et varig behov i virksomheten ved for eksempel sykdom eller permisjon, skal du ansettes fast.

Overgang til fast ansettelse (fireårsregelen)

Det er viktig å være klar over at dersom du har vært sammenhengende ansatt i mer enn fire år, har du rett på fast ansettelse. Dette gjelder både for vikarer og der du er midlertidig ansatt fordi arbeidets karakter tilsier det, og uavhengig av om du har vært lovlig vikar.

Korte opphold (lufting) i ansettelsesforholdet hindrer ikke arbeidstakeren i å oppnå

fast stilling. Arbeidsgiver kan heller ikke skifte ut en midlertidig arbeidstaker med en annen for å unngå fast ansettelse.

«Fireårsregelen» er ment som et vern for arbeidstaker. Det kan imidlertid oppstå misforståelser der arbeidsgiver tror alle midlertidige ansettelser under fire år er i orden i forhold til lovverket, men dette er ikke riktig. Skal du være midlertidig ansatt må vilkårene i lovens unntak være oppfylt.

Hva betyr det å være midlertidig ansatt?

Den mest sentrale virkningen av midlertidig ansettelse er at arbeidstakeren som

hovedregel ikke omfattes av det alminnelige oppsigelsesvernet. Når den midlertidige ansettelsen løper ut, avsluttes arbeidsforholdet, uten at arbeidsgiver må ha noen grunn for det eller må gå til en formell oppsigelse.

Prøvetid er ikke midlertidig

En misforståelse som ofte oppstår er at mange blander sammen de rettigheter arbeidstaker har ved midlertidig ansettelse og ved prøvetid.

Det er ikke slik at arbeidsgiver, på generelt grunnlag, kan ansette arbeidstakeren midlertidig i prøvetiden. I prøvetiden er det en noe lavere terskel for å gå til

oppsigelse dersom arbeidstakeren ikke tilpasser seg arbeidet. Det er imidlertid ikke slik at arbeidet opphører ved utløpet av prøvetiden. Arbeidstaker skal som hovedregel være fast ansatt i prøvetiden, og arbeidsgiver må gå til oppsigelse av arbeidstakeren dersom han ikke er fornøyd med det arbeidet som utføres.

En annen misforståelse er at man har kortere oppsigelsestid når man er midlertidig ansatt. Det er kun i prøvetiden arbeidsgiver har adgang til kortere oppsigelsestid enn én måned. Dersom arbeidstaker skal si deg opp før den midlertidige perioden utløper, har du det samme oppsigelsesvernet og oppsigelsestiden som faste ansatte.

Midlertidig ansettelse er regulert i loven

Selv om du er lovlig «midlertidig ansatt» har du rettigheter etter arbeidsmiljøloven. Hvis du fratrer før kontrakten går ut har du et oppsigelsesvern og krav på oppsigelsestid, slik som det er beskrevet ovenfor.

I tillegg er det, under ansettelsesforholdet, i utgangspunktet ulovlig å behandle midlertidig ansatte dårligere enn faste ansatte. Du skal for eksempel kunne delta på kurs, sosiale arrangementer, lønnsforhandlinger og kartlegging av arbeidsmiljøet, selv om du er midlertidig ansatt.

Selv om du fratrer når kontrakten går ut har du visse rettigheter. Du har, som eksempel, krav på varsel om tidspunkt for fratredelse med én måned varsel dersom du har vært midlertidig ansatt i et år. Har du ikke fått et varsel med én måneds frist kan du kreve å få jobbe frem til du har fått dette.

Som et virkemiddel mot bruk av for stor andel midlertidig ansatte har også lovgiver bestemt at bruken av midlertidige ansettelser skal drøftes med tillitsvalgte en gang i året.

Advokatfullmektig i Parat, Katrine Andresen Roald.

Mynte
(*Mentha x. piperita*)

Eukalyptus
(*Eucalyptus globulus*)

Timian
(*Thymus vulgaris*)

Berglyng
(*Gaultheria procumbens*)

Vår løsning på munnskyll.

I dag finnes det mange ulike munnskyllemidler å velge mellom. Her får du vite mer om hva vi anbefaler, og hvilke ingredienser vi mener er viktige.

Fire eteriske oljer er grunnlaget

Tymol, metylsalicylat, eukalyptol og mentol – fire viktige eteriske oljer som alltid utgjør grunnlaget for Listerine®. De er delvis syntetisk fremstilt, men har alle sin opprinnelse fra naturen og er naturligvis bakteriehemmende. Tymol kommer opprinnelig fra timian, metylsalicylat fra berglyng, eukalyptol fra eukalyptus-treets blader, og mentol fra peppermynte. Eteriske oljer har gode antiseptiske egenskaper og har blitt brukt i munnhelse verden over i lang tid.

Det er de eteriske oljene som gir Listerine® den friske smaken. Til å begynne med opplever noen smaken som veldig sterk, men det er helt normalt. Etter et par ukers bruk blir man vant til det.

Sikkert, effektivt og veldokumentert

- Internasjonale studier over 50 år og over 100 publiserte artikler har bidratt til at Listerine® har en veldokumentert effekt- og sikkerhetsprofil.
- En seks måneders lang RCT-studie er ett eksempel på en undersøkelse som har konkludert med at å skylle med

Listerine® i tillegg reduserer plakkmengden mellom tennene med 48 % sammenlignet med bare å bruke tannbørste og tanntråd.

- Et lavt plakknivå beskytter tannkjøttet og forebygger både karies og dårlig ånde.

En sterk vitenskapelig dokumentasjon i kombinasjon med lang bruks-erfaring gjør Listerine® med eteriske oljer til et godt og trygt valg.

Er du enig?

Vi lytter gjerne til hva du mener, og hvilke erfaringer du har gjort deg med munnskyll og Listerine®. Ta kontakt allerede i dag.

Tonje Nordlund

Territory Business Manager
tnordlun@its.jnj.com • tlf. +47 416 63 663

Bente Doksæter

Territory Business Manager
bdoksæt@its.jnj.com • tlf. +47 976 84 300

Har du spørsmål om markedsføringen vår, ringer du 00 800 855 000 00.

LISTERINE® CLINICAL

SUPPORTING DENTAL PROFESSIONALS